

Пунько А.В.

аспірант

Національного університету «Львівська політехніка»

Punko Andrii

Lviv Polytechnic National University

СПРАВЕДЛИВА ОЦІНКА У ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОМУ ОБЛІКУ: АНАЛІЗ ЗАКОРДОННИХ ПРАЦЬ

FAIR VALUATION IN VALUE-BASED ACCOUNTING: AN ANALYSIS OF FOREIGN WORKS

У статті здійснено аналіз закордонних праць, що пов'язані з справедливою оцінкою у вартісно-орієнтованому управлінні. Метою статті є створення теоретико-методологічного підґрунтя для подальшого розвитку досліджень, присвячених проблематиці обліку, заснованого на справедливій вартості. Теоретичні дослідження закордонних вчених демонструють, що концепція справедливої вартості перетворилася у загальний стандарт для великих підприємств у більшості країн світу, проте виокремлюють низку неузгодженостей, пов'язаних з використанням такого методу оцінки. Дослідження здійснюються в частині вивчення еволюції поняття "справедлива вартість", переваг та недоліків її застосування, зіставленні облікових стандартів IFRS та US GAAP, а також оцінці окремих категорій активів і зобов'язань за справедливою вартістю. В частині емпіричних досліджень визначено, що фокус уваги закордонних вчених охоплює всі сфери економіки від банківських установ до комерційних підприємств, проте відсутня однаковість щодо прикладної корисності використання у бухгалтерському обліку методу оцінки активів та зобов'язань за справедливою вартістю.

Ключові слова: вартісно-орієнтований облік, справедлива вартість, оцінка, бібліографічний аналіз, фінансова звітність.

The article analyses foreign works related to fair valuation in value-based management. The purpose of the article is to create a theoretical and methodological basis for further development of research on the issues of fair value-based accounting. Theoretical studies by foreign scholars demonstrate that the concept of fair value has become a common standard for large enterprises in most countries of the world, but they highlight a number of problems and inconsistencies associated with the use of this valuation method. In their theoretical studies, the authors mainly focus on the evolution of the fair value concept, advantages and disadvantages of its application, comparison of IFRS and US GAAP, and measurement of certain categories of assets and liabilities at fair value. In terms of empirical research, it is determined that the focus of foreign scholars covers all areas of the economy, from banking institutions to commercial enterprises, but there is no consensus on the practical usefulness of using the fair value method in accounting. The main purpose of practical research is to demonstrate the impact of the choice of fair value for accounting purposes on a wide range of financial indicators of development of individual enterprises, industries or even countries. Proponents of using the fair value measurement method believe that the statements prepared on the basis of fair value are more valuable in terms of relevance, while the statements based on historical cost standards conceal the real financial position of the enterprise and its income. In particular, it is determined that FVA leads to a change in the focus of investors' attention from net profit to the value of shareholder capital, and the financial crisis had less impact on the activities of companies whose financial statements were prepared on the basis of fair valuation. At the same time, a number of authors point out that financial statements prepared on the basis of fair valuation may distort the real economic picture, but there is no alternative to fair value in the current environment.

Keywords: value-based accounting, fair value, valuation, bibliographic analysis, financial statements.

Постановка проблеми. Необхідною умовою відображення активів та зобов'язань в системі бухгалтерського обліку та звітності є їх достовірною оцінка. Оцінка за справедливою вартістю протягом останніх років стала пріоритетним

методом у міжнародній практиці обліку. Водночас, у науковому товаристві немає однаковості щодо її використання, і від початку виникнення концепція справедливої вартості мала значну кількість як скептиків, так і прихильників.

З одного боку, вважається, що оцінка за справедливою вартістю найкраще відображає реальну вартість активів та зобов'язань у певний момент часу за ринкових умов, з іншого, що облікова інформація побудована на основі такої оцінки є досить суб'єктивною і спотворює реальну ситуацію. Аналіз наукових праць зарубіжних вчених дозволить визначити основні підходи до поняття "справедлива вартість", виокремити проблеми та труднощі у процесі застосування цього методу оцінки як на теоретичному рівні, так і в практичній площині з метою подальшої імплементації у вітчизняну теорію та практику обліку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Серед проблемних областей, які досліджуються у публікаціях закордонних науковців в аспектах теорії і практики обліку активів та зобов'язань за справедливою вартістю можна виокремити:

– переваги і недоліки використання в обліку справедливої вартості: Dalwadi P.B. [1], Gjorgieva-Trajkovska O., Temjanovski R. & Koleva V. [2], Toluwa O. & Power O.J. [3];

– дефініція і парадигма справедливої вартості в обліковій науці: Plantin G., Sapra H. & Shin H.S. [4], McDonough R., Panaretou A. & Shakespeare C. [5], Devi R., Devi J., Kumar R. & Taylor C. [6], Chea A.C. [7], Palea V. [8], Dubinina M.V., Luhova O.I. & Kuznetsov A.A. [9];

– зіставлення концепцій справедливої та історичної вартостей: Jajairam P. [10], Abdullahi S.R. & Ma'aji M.M. [11], Argiles J.M., Garcia-Blandon J. & Monllau T. [12], Barlev B. & Haddad J.R. [13];

– нормативне регулювання справедливої вартості у IFRS та US GAAP: Pompili M. & Tutino M. [14], Chouinard E. & Youngman P. [15], Bonaci C.G., Strouhal J. & Matis D. [16];

– вплив використання обліку, орієнтованого на справедливу вартість на показники діяльності окремих підприємств, галузей та країн: Barth M.E., Landsman W.R. & Wahlen J.M. [17], Jarolim N. & Oppinger C. [18], Yuan M. & Liu H. [19];

– облік, орієнтований на справедливу вартість та фінансові кризи (у т.ч., у країнах, що розвиваються): Laux C. & Leuz C. [20], Menicucci E. & Paolucci G. [21], Adwan S., Alhaj Ismail A. & Girardone C. [22], Yonetani T. & Katsuo Y. [23], Li J. & Kyu P. [24], Elsiefy E. & El Gammal W. [25], DeFond M., Hu J., Hung M. & Li S. [26], GOH C., Lim C.Y., Ng J., PAN G. & Yong K.O. [27], Rfaah T.M. & Sohaimat M. [28], Ibidunni O. & Okere W. [29], Aigienohuwa O. & Ohonba N. [30].

На наш погляд, актуальним є систематизація їх досліджень з метою виокремлення магистральних напрямків та сучасних трендів щодо

проблематики вартісно-орієнтованого обліку в аспекті справедливої оцінки.

Метою дослідження є створення теоретико-методологічного підґрунтя для подальшого розвитку досліджень, присвячених проблематиці обліку, заснованого на справедливій вартості.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Виникнення та розвиток обліку, заснованого на справедливій оцінці (fair value accounting, FVA) дослідники [3, р. 686; 5, р. 306] пов'язують, в першу чергу, із кризою заощаджень і кредитів, що сталася у США наприкінці 1980-х років та банківською кризою у Японії 1990-х років. Обидві продемонстрували неспроможність обліку, заснованого на історичній оцінці (historical cost accounting) ефективно справитись із завданням оцінювання фінансових інструментів. Наприклад, дослідження G.J. Benston [31], підтверджені висновками Haswell S. & Evans E. [32], продемонстрували, що використання енергетичною корпорацією Enron обліку, заснованого на справедливій оцінці, у значній мірі призвело до банкрутства компанії у 2001 році.

Екскурс в історію поняття та дослідження еволюції справедливої вартості здійснили Emerson D.J., Karim K.E. & Rutledge R.W. у фундаментальній праці [33].

У статті [34] M. Masztalerz критикує використання як балансової, так і ринкової вартості для дійсної оцінки підприємства, пропонуючи для цього скористатися інформаційними можливостями системи бухгалтерського обліку на основі вартості (value-based accounting). Продуктом узагальнення інформації вартісно-орієнтованого обліку автор називає звіт про вартість (value statement), водночас звертаючи увагу на можливі труднощі при побудові цілісної теоретичної моделі VBA та її реалізації на практиці.

Багато економістів, досліджуючи категорію оцінки протиставляють обліковий підхід управлінському. Наприклад, у [35] при оцінці доходності акції автори використовують показники економічної доданої вартості (EVA) і ринкової доданої вартості (MVA), які асоціюють із управлінським підходом, та співвідносять їх із показниками рентабельності активів (ROA), рентабельності власного капіталу (ROE) і прибутку на акцію (EPS), як типовими для підходу облікового.

Як би не було, справедлива вартість залишається центральною категорією вартісно-орієнтованого обліку (з формуванням окремої парадигми – обліку, заснованого на справедливій оцінці), однак її використання викликає жваві дискусії у закордонних публікаціях як у площині теорії, так і практики.

Теоретичні дослідження. У теоретичних дослідженнях автори, в основному концентрують зусилля на еволюції поняття "справедлива вартість", перевагах та недоліках застосування, зіставленні облікових стандартів IFRS та US GAAP, а також оцінці окремих категорій активів і зобов'язань за справедливою вартістю.

P.V. Dalwadi [1] основну увагу приділяє перевагам (прозорість, релевантність та забезпечення підґрунтя для прийняття рішень) та недолікам (суб'єктивність, вплив волатильності, складність оцінки неліквідних активів та можливості для маніпуляцій) обліку, заснованого на справедливій оцінці. Подібним чином, аналізуючи переваги та недоліки використання підприємствами FVA, Gjorgieva-Trajkovska O., Temjanovski R. & Koleva B. [2] приходять до висновку про недосконалість цієї концепції та важкість встановлення рівня корисності справедливої оцінки для вдосконалення бухгалтерського обліку.

Toluwa O. & Power O.J. [3] досліджують питання оцінювання та верифікації справедливої вартості, її використання в обліку фінансових інструментів, циклічного ефекту обліку, заснованого на справедливій оцінці.

Plantin G., Sapra H. & Shin H.S. [4] висловлюють припущення, що для активів на ліквідних ринках (напр., акції, що торгуються на біржах) облік за справедливою вартістю може принести певну користь. Водночас, для довгострокових та неліквідних активів й зобов'язань (таких як банківські позики та страхові зобов'язання) шкода від спотворення звітних даних може перевищити вигоди від переходу на справедливу оцінку.

McDonough R., Panaretou A. & Shakespeare C. [5] здійснюють огляд інституційної основи обліку справедливої вартості та відповідних стандартів бухгалтерського обліку, які передбачають використання оцінювання за справедливою вартістю, а саме: Міжнародних стандартів фінансової звітності (International Financial Reporting Standards, IFRS) та Загальноприйнятих принципів бухгалтерського обліку в США (Generally Accepted Accounting Principles, US GAAP). Історичний розвиток Положення про Стандарт бухгалтерського обліку (Statement of Financial Accounting Standards, FAS) 157 та його вплив на облік, заснований на справедливій оцінці є предметом дослідження у роботі Chea A.C. [7].

Особливості обліку, заснованого на справедливій оцінці, для акцій та інвестицій у власність, що застосовується підприємствами, розташованими на Фіджі, розглядаються у роботі Devi R., Devi J., Kumar R. & Taylor C. [6].

Chouinard E. & Youngman P. [15] зауважують, що попри те, що в умовах тимчасово неліквідних ринків та уникання інвесторами операцій

з ризиковими активами, фінансова звітність, сформована на засадах справедливої оцінки, може спотворювати реальну економічну картину, альтернати FVA на сьогодні немає.

У фундаментальній праці [16] Bonaci S.G., Strouhal J. & Matis D. досліджують справедливу вартість як термін та концепцію від її появи у 1953 році на основі аналізу нормативних актів, виданих органами, що встановлюють стандарти бухгалтерського обліку в США. Автори виступають за оцінку активів і зобов'язань з використанням справедливої вартості.

Оригінальне вирішення проблеми суперечності між історичною та справедливою оцінками пропонує Palea V. [8] – прийняття дуальної системи обліку та звітності, при якій оцінювання активів і зобов'язань буде проводитись паралельно за обома способами. На думку авторів, така пропозиція забезпечить надання інвесторам повної та корисної інформації. Поділяють цю думку і українські дослідники Dubinina M.V., Luhova O.I. & Kuznetsov A.A. [9].

Порівнюючи переваги та недоліки обліку, заснованого на справедливій оцінці, та обліку, в основі якого знаходиться історична вартість, Jaijairam P. надає перевагу першому [10]. Аналогічної думки дотримуються Abdullahi S.R. & Ma'aji M.M. [11]. Визнаючи привабливість історичної оцінки для бухгалтера, Argiles J.M., Garcia-Blandon J. & Monllau T. все ж апелюють до простоти, надійності та послідовності справедливої оцінки, зокрема в галузі сільського господарства [12]. Апологетами FVA як альтернативи HCA (historical cost accounting) також є Barlev V. & Haddad J.R., які вважають, що звітність, складена з врахуванням справедливої оцінки є більш цінною з точки зору релевантності, у той час як звітність на основі стандартів історичної оцінки приховує реальний фінансовий стан підприємства та його дохід. Звіти на основі FVA акцентують увагу акціонерів на вартості власного капіталу та посилюють управлінську функцію [13].

Емпіричні дослідження. Основою метою досліджень практичного характеру є спроба науковців продемонструвати вплив вибору справедливої вартості для цілей бухгалтерського обліку на широкий спектр фінансових показників розвитку окремих підприємств, галузей чи, навіть, країн.

У центрі дослідження M. Pompili & M. Tutino [14] – вплив FVA на показник якості прибутку (earning quality) як міри надійності та стійкості прибутку банківських установ. Автори ставлять під сумнів корисність використання справедливої оцінки, адже вона дозволяє маніпулювати звітними даними, не здатна забезпечити достовірне їх представлення та гарантувати якість фінансової звітності.

До тривожних висновків приходять і Barth M.E., Landsman W.R. & Wahlen J.M., в дослідженні [17] яких доведено, що прибуток банківських установ, розрахований на основі справедливої вартості є більш нестабільним, ніж аналогічний показник за історичною вартістю. Водночас, вартість акцій не відображають приросту волатильності. Також дослідники стверджують, що банки частіше порушують вимоги до регулятивного капіталу за умов заниженої справедливої вартості, ніж використовуючи для оцінювання вартість історичну.

Jarolim N. & Oppinger C. [18] оцінили ефективність внесення змін до МСБО 39 та МСФЗ 7, які полягали у можливості рекласифікації категорії фінансових інструментів "утримувани для торгівлі" та "доступні для продажу", що дозволило великим європейським банкам запобігти збиткам у середньому більш ніж на 860 млн. євро. та уникнути колапсу банківської системи, спровокованого фінансовою кризою 2007–2008 років. Водночас, автори зауважують на в цілому критичне ставлення фахівців до внесених змін.

Yuan M. & Liu H. у [19] математично доводять існування двох недоліків, притаманних обліку, заснованому на справедливій оцінці. Перший стосується того факту, що справедлива вартість за певних умов може не існувати взагалі. Другий стосується здатності оцінювання за справедливою вартістю до саморозширення, що може призвести до необґрунтованого зростання вартості акцій підприємств, зареєстрованих на біржі. Усе це, на думку авторів, може провокувати фінансові кризи. Водночас низка досліджень (напр., Laux C. & Leuz C. [20]) доводять – твердження про те, що облік за справедливою вартістю посилює кризи, в основному безпідставне. Подібної думки дотримуються і Menicucci E. & Paolucci G., які вважають – FVA, якщо й зіграв якусь роль у фінансовій кризі, то незначну, тож його не можна вважати причиною її виникнення [21].

Adwan S., Alhaj Ismail A. & Girardone C. у своєму дослідженні [22] приходять до двох важливих висновків: 1) FVA призводить до зміни фокусу уваги інвесторів з чистого прибутку на вартість акціонерного капіталу; 2) фінансова криза менше вплинула на діяльність компаній, чия фінансова звітність формувалася на засадах справедливої оцінки. До уваги бралися дані європейських лістингових фінансових компаній за період з 2005 по 2011 роки.

Yonetani T. & Katsuo Y. [23] роблять обережні висновки щодо відсутності прямої залежності між економічним ризиком та волатильністю прибутку за умови використання справедливої

оцінки, водночас не виключаючи того, що інвесторами така нестабільність може оцінюватися як ризик.

Li J. & Kyu P. [24] вказують на існування залежності між представленням облікової інформації з використанням справедливої оцінки та ринковою ціною акцій; обґрунтованість використання справедливої вартості найбільша для показників прибутку/збитку; існування залежності між волатильністю прибутку акцій та інформацією, представленою за справедливою вартістю. Для отримання емпіричних доказів автори використовували дані китайських лістингових компаній та враховували показники: чисті активи, розраховані за справедливою вартістю, на одну акцію; скоригована справедлива вартість на одну акцію та скоригована на справедливую вартість частка інвестиційного прибутку (збитку) у прибутку на одну акцію.

Щодо впливу на показники фінансової звітності, то аналіз проведений Elsiefy E. & El Gamal W. [25] продемонстрував, що найбільше вибір методу обліку за справедливою вартістю впливає на статті Звіту про прибутки і збитки, в той час як вплив на статті Балансу може бути оцінений як незначний.

У роботі [26] DeFond M., Hu J., Hung M. & Li S. доводять, що облік на основі справедливої вартості знижує корисність доходів при оцінці ефективності управління підприємством.

GOH C., Lim C.Y., Ng J., PAN G. & Yong K.O. [27] провівши анкетне опитування серед бухгалтерів, аудиторів і користувачів фінансової звітності, встановили, що облік, заснований на справедливій оцінці, знижує довіру до неї. Водночас у респондентів існують тверді переконання, що FVA є затратним, хоча й може мати певні переваги.

Rfaah T.M. & Sohaimat M. [28] доводять, що зв'язок між курсом акцій та доходом, що включає зміну справедливої вартості фінансових інструментів, є сильнішим, ніж зв'язок між курсом акцій та доходом без зміни справедливої вартості фінансових інструментів.

Ibidunni O. & Okere W., провівши опитування аналітиків з корпоративних інвестицій та менеджерів портфеля проектів у Нігерії дійшли висновку про існування тісного зв'язку між обліком, заснованим на справедливій оцінці та надійністю бухгалтерської інформації [29].

Провівши дослідження [30] з використанням даних депозитних банків Нігерії Aigienohuwa O. & Ohonba N. встановили, що FVA суттєво впливає на рентабельність власного капіталу банків, водночас вплив FVA на прибутковість таких установ мінімальний.

Висновки з проведеного дослідження:

- 1) теоретичні дослідження закордонних вчених продемонстрували, що за останні більш ніж 30 років концепція справедливої вартості перетворилася у загальний стандарт для великих підприємств у більшості країнах світу, водночас зіштовхнувшись з багатьма викликами та проблемами, вирішення яких ще попереду;
- 2) емпіричні дослідження закордонних вчених за останні роки значно розширили фокус

уваги, – від банківських установ до підприємств практично всіх сфер економіки та однак, далекі від одностайності щодо прикладної корисності використання у бухгалтерському обліку методу оцінки активів та зобов'язань за справедливою вартістю.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у ґрунтовному аналізі переваг та недоліків застосування FVA для різних користувачів облікової інформації.

Список використаних джерел:

1. Dalwadi P.B. Fair Value Accounting: Benefits, Challenges and Implications For Financial Reporting. *Vidya – A Journal of Gujarat University*. 2023. Vol. 2. Is. 2. P. 121–124.
2. Gjorgieva-Trajkovska O., Temjanovski R. & Koleva B. Fair Value Accounting – Pros And Cons. *Journal of Economics*. 2016. Vol. 1. No. 2. URL: <https://js.ugd.edu.mk/index.php/JE/article/view/1594/1418> (дата звернення: 20.11.2024).
3. Toluwa O., Power O.J. Fair Value Accounting: A Conceptual Approach. *International Journal of Academic Research in Business & Social Sciences*. 2019. Vol. 9. No. 6. P. 683–696.
4. Plantin G., Sapra H. & Shin H.S. Fair Value Accounting and Financial Stability. *Financial Stability Review (FSR) Banque de France*. 2008. No. 12. P. 85–94.
5. McDonough R., Panaretou A., Shakespeare C. Fair Value Accounting: Current Practice And Perspective For Future Research. *Journal of Business Finance & Accounting*. 2020. Vol.47. Is. 3–4. P. 303–332.
6. Devi R., Devi J., Kumar R. & Taylor C. Accountant and User Perceptions of Fair Value Accounting: Evidence from Fiji. *Global Journal of Business Research*. 2012. Vol. 6. No. 3. P. 93–102.
7. Chea A.C. Fair Value Accounting: Its Impacts on Financial Reporting and How It Can Be Enhanced to Provide More Clarity and Reliability of Information for Users of Financial Statements. *International Journal of Business and Social Science*. 2011. Vol. 2. No. 20. P. 12–19.
8. Palea V. Fair Value Accounting and Its Usefulness to Financial Statements Users. *Journal of Financial Reporting and Accounting*. 2014. Vol. 12. No. 2. P. 102–116.
9. Dubinina M.V., Luhova O.I. & Kuznetsov A.A. Application of Fair Value in the Accounting Control and Reporting for Ukraine in Accordance with International Financial Reporting Standards. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2019. Vol. 4. No. 31. P. 112–124.
10. Jaijairam P. Fair Value Accounting vs. Historical Cost Accounting. *Review of Business Information Systems*. 2013. Vol. 17. No. 1. URL: <https://clutejournals.com/index.php/RBIS/article/view/7579/7645> (дата звернення: 20.11.2024).
11. Abdullahi S.R. & Ma'aji M.M. A Critical Evaluation of the Measurement and Effects of Fair Value in Financial Statements. *International Journal of Innovative Research in Social Sciences and Strategic Management Techniques*. 2016. Vol. 3. No. 1. P. 81–90.
12. Argiles J.M., Garcia-Blandon J. & Monllau T. Fair Value Versus Historical Cost-Based Valuation for Biological Assets: Predictability of Financial Information. *Revista de Contabilidad – Spanish Accounting Review*. 2011. Vol. 14. No. 2. P. 87–113.
13. Barlev B. & Haddad J.R. Fair Value Accounting and the Management of the Firm. *Critical Perspectives on Accounting*. 2003. No. 14. P. 383–415.
14. Pompili M. & Tutino M. Fair Value Accounting and Earning Management: The Impact of Unobservable Inputs on Earning Quality. Evidence from the USA. *Corporate Ownership & Control*. 2019. Vol. 16. Is. 2. P. 8–18.
15. Chouinard E. & Youngman P. Fair Value Accounting and Financial Stability. *Financial System Review (Bank of Canada)*. December 2008. P. 35–40.
16. Bonaci C.G., Strouhal J. & Matis D. Fair Value Accounting and Measurement through FASB's Developments. *European Financial and Accounting Journal*. 2009. Vol. 4. No. 3. P. 40–63.
17. Barth M.E., Landsman W.R. & Wahlen J.M. Fair Value Accounting: Effects on Banks' Earnings Volatility, Regulatory Capital, and Value of Contractual Cash Flows. *Journal of Banking & Finance*. 1995. Vol. 19. Is. 3–4. P. 577–605.
18. Jarolim N. & Oppinger C. Fair Value Accounting in Times of Financial Crisis. *ACRN Journal of Finance and Risk Perspectives*. 2012. Vol. 1. Is. 1. P. 67–90.
19. Yuan M. & Liu H. The Economic Consequences of Fair Value Accounting. *Accounting, Economics, and Law*. 2011. Vol. 1. Is. 2.
20. Laux C. & Leuz C. Did Fair-Value Accounting Contribute to the Financial Crisis? *Journal of Economic Perspectives*. 2010. Vol 24. No. 1. P. 93–118.
21. Menicucci E. & Paolucci G. Fair Value Accounting within a Financial Crisis: An Examination of Implications and Perspectives. *International Journal of Business and Social Science*. 2017. Vol. 8. No. 2. P. 41–56.

22. Adwan S., Alhaj Ismail A. & Girardone C. Fair Value Accounting and Value Relevance of Equity Book Value and Net Income for European Financial Firms During the Crisis. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. 2020. Vol. 39.
23. Yonetani T. & Katsuo Y. Fair Value Accounting and Regulatory Capital Requirements. *FRBNY Economic Policy Review*. October 1998. P. 33–43.
24. Li J. & Kyu P. The Role of Fair Value Accounting for Investments in Securities Evidences from the Chinese Stock Exchanged Market. *iBusiness*. 2010. No. 2. P. 409–414.
25. Elsiefy E. & El Gammal W. The Effect of Using Fair Value Accounting on Fundamental Analysis: Some Evidence from the Emerging Economies. *The Journal of Developing Areas*. 2017. Vol. 51. No. 3. P. 103–121.
26. DeFond M., Hu J., Hung M. & Li S. The Effect of Fair Value Accounting on the Performance Evaluation Role of Earnings. *Journal of Accounting and Economics*. 2020. Vol. 70. Is. 2–3.
27. Goh C., Lim C.Y., Ng J., Pan G. & Yong K.O. Trust in Fair Value Accounting: Evidence from the Field. *Journal of International Accounting Research*. 2021. Vol. 20. No. 3. P. 21–42.
28. Rfaah T.M. & Sohaimat M. The Relationship between Adoption of Fair Value Accounting Standards and Changes in Stock Prices (An Empirical Study on Amman Stock Exchange). *Research Journal of Finance and Accounting*. 2016. Vol. 7. No. 12. P. 34–37.
29. Ibidunni O. & Okere W. Fair Value Accounting and Reliability of Accounting Information of Listed Firms in Nigeria. *Accounting*. 2019. No. 5. P. 91–100.
30. Aigienohuwa O. & Ohonba N. Effect of Fair Value Accounting on Financial Performance of Deposit Money Banks in Nigeria. *Journal of Global Accounting*. 2023. Vol. 9. No. 4. P. 258–274.
31. Benston G.J. Fair-value Accounting: A Cautionary Tale from Enron. *Journal of Accounting and Public Policy*. 2006. Vol. 25. Is. 4. P. 465–484.
32. Haswell S. & Evans E. Enron, Fair Value Accounting, and Financial Crises: A Concise History. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*. 2018. Vol. 31. Is. 1. P. 25–50.
33. Emerson D.J., Karim K.E. & Rutledge R.W. Fair Value Accounting: A Historical Review of the Most Controversial Accounting Issue in Decades. *Journal of Business & Economics Research*. 2010. Vol. 8. No. 4. P. 77–86.
34. Masztalerz M. Value-based Accounting – Challenge or Utopia. *Research Papers of Wroclaw University of Economics*. 2013. № 290. P. 43–51.
35. Nugroho A.W., Warokka A., Purwatiningsih H. & Hassan Z. Is Value-based More Associated With Stock Return Than Accounting-based Measures? The ASEAN-5 Evidence. *International Journal of Recent Technology and Engineering*. 2019. Vol. 8. Is. 1C2. P. 610–617.